Az ikrek nyelve

Ha kÃ©sik az elsõ szÃ³

Az egÃ©szsÃ©gesen fejlõdõ gyerek mÃ¡sfÃ©l-kÃ©t esztendõs korÃ¡ra mÃ¡r nagyon sokat megÃ©rt a kÃ¶rnyezetÃ©ben hasznÃ¡lt szavak kÃ¶zÃ¼l (ismeri pÃ©ldÃ¡ul a legfontosabb szemÃ©lyek, kedvelt jÃ¡tÃ©kai Ã©s ruhadarabjai nevÃ©t), Ã©s legalÃ¡bb 20-szÃ³bÃ³l Ã¡llÃ³ aktÃ-v szÃ³kinccsel rendelkezik, mely a kÃ¶vetkezõ fÃ©l Ã©vben akÃ¡r a duplÃ¡jÃ¡ra is megnÃ¶vekszik. RÃ©gen tudjuk, hogy ikrek esetÃ©ben Ã¡ltalÃ¡ban nem ez a helyzet! KÃ©sõbb kezdenek el beszÃ©lni, mint â€žegyedÃ¼l szÃ¼letettâ€• Ã©s lemaradÃ¡sukat rendszerint hosszÃº ideig nem tudjÃ¡k behozni: mÃ©g 3-4 Ã©ves korukban is rÃ¶videbb mondatokat hasznÃ¡lnak, mint kortÃ¡rsaik, nehezebben fejezik ki magukat, rosszabbul artikulÃ¡lnak a tÃ¶bbieknÃ©l, Ã©s a beszÃ©d megindulÃ¡sakor minden gyereknÃ©l tapasztalhatÃ³ â€ždajkanyelvetâ€• is jÃ³val lassabban vÃ¡ltja fel a â€žfelnõttesâ€• nyelvha

TermÃ©szetes, hogy a beszÃ©dfejlõdÃ©s kÃ©sÃ©se az ikergyerekek szÃ¼leit komoly aggodalommal tÃ¶lti el. Pedig rendszerint nincs rÃ¡ okuk! VizsgÃ¡latok bizonyÃ-tjÃ¡k, hogy az ikrek passzÃ-v szÃ³kincse megegyezik egyedÃ¼l szÃ¼letett tÃ¡rsaikÃ©val, vagyis a beszÃ©det ugyanÃºgy Ã©rtik â€“ a hozzÃ¡juk intÃ©zett szavakra ugyanÃºgy reagÃ¡lnak â€“ mint tÃ¡rsaik. MÃ©gis, mi lehet aktÃ-v beszÃ©d kÃ©sÃ©sÃ©nek oka? Ne felejtsÃ¼k el, hogy ez a kÃ©rdÃ©s nem csak azÃ©rt fontos, mert a szÃ¼lõknek Ã¶rÃ¶mÃ¶t okoz, ha gyermekÃ¼k gyorsan megtanul beszÃ©lni! A szavak a tÃ¡rgyi Ã©s szemÃ©lyi vilÃ¡g szimbÃ³lumai, Ã©s amikor a szimbÃ³lumkÃ©pzÃ©s gondot okoz, ezt a gyerekek minden olyan tevÃ©kenysÃ©ge megsÃ-nyli, mely elvÃ¡laszthatatlan a szimbÃ³lumoktÃ³l. Ilyen pÃ©ldÃ¡ul a jÃ¡tÃ©k. Amikor a kÃ©tÃ©ves gyerek rÃ¡nÃ©z a gyufÃ¡sskatulyÃ¡ra, Ã©s azt mondja: â€žtûz szimbÃ³lumot alkot, Ã©s a â€žszimbolikus jÃ¡tÃ©kâ€• (a papÃ¡s-mamÃ¡s, a doktorbÃ¡csis Ã©s tÃ¡rsai) kÃ¼lÃ¶nleges szerepet 4 esztendõs gyerekek vilÃ¡gÃ¡ban. Az ikrek beszÃ©dfejlõdÃ©sbeli elmaradÃ¡sa tehÃ¡t szorosan Ã¶sszefÃ¼gg azzal, hogy ezek a gyerekek gyakran jÃ¡tÃ©kaikban sem egÃ©szen olyanok, mint a tÃ¶bbiek, Ã©s sokak szerint szociÃ¡lisan is Ã©retlenebbek.

A titkos beszÃ©d

Minderrõl majd talÃ¡n legkÃ¶zelebb. Most tÃ©rjÃ¼nk vissza a beszÃ©dfejlõdÃ©shez. A legÃºjabb kutatÃ¡sok szerint a szÃ¼letÃ©skor megelõzõ nÃ©hÃ¡ny hÃ©t (amikor a kÃ©t vagy tÃ¶bb magzat mÃ¡r meglehetõsen nehezen fÃ©r el az anyamÃ©h viszonylag szûk szabott terÃ©ben) Ã©s a szÃ¼letÃ©skor fellÃ©põ komplikÃ¡ciÃ³k komoly szerepet jÃ¡tszhatnak a beszÃ©dfejlõdÃ©s kÃ©sÃ©sÃ©ben. HagyomÃ¡nyosan azonban hÃ¡rom szociÃ¡lis okkal szoktuk a kÃ©sÃ©st magyarÃ¡zni. Mindenekelõtt azzal, hogy ikerszÃ¼lÃ©sek kÃ¶vetõen a szÃ¼lõk sokkal elfoglaltabbak, mintha csupÃ¡n egyetlen gyerekrõl kellene gondoskodniuk! Ennek kÃ¶vetkeztÃ©ben ritkÃ¡n beszÃ©lnek az ikrekkel kÃ¼lÃ¶n-kÃ¼lÃ¶n, a gyerekeknek adott vÃ¡laszaikat rÃ¶vidre fogjÃ¡k, mondataik â€žsietõsebbekâ€•, kapkodÃ³bbak, mint az egyedÃ¼l szÃ¼letõ gyerekek esetÃ©n. Ez a magyarÃ¡zata annak a furcsa jelensÃ©gnek, hogy az ikrek kÃ©sõbb is jobban megÃ©rtik a kapkodÃ³, â€židegesâ€• beszÃ©det, mint a szabatos, lassan csorogó mondatokat. A mÃ¡sik szociÃ¡lis ok az, hogy az ikrek versengenek egymÃ¡ssal a felnõtt figyelmÃ©Ã©rt, Ã-gy a szÃ¼lõ Ã©s a gyermek kommunikÃ¡ciÃ³jÃ¡ban a â€žkÃ¶zbeszÃ³lÃ¡sâ€•, a â€žfÃ©lbeszakÃ-tÃ¡sâ€•, a â€žmegzavarÃ¡sâ€• igen gyakori â€“ teljesen annak a testvÃ©rnek a rÃ©szÃ©rõl, aki a beszÃ©lgetÃ©sbõl Ã©ppen kimaradt. Az ikrek beszÃ©dmÃ³dja nagyon jÃ³l alkalmazkodik ehhez a sajÃ¡tos helyzethez â€“ az otthonon kÃ-vÃ¼liekhez azonban annÃ¡l kevÃ©sbÃ©. A harmadik ok: az ikrek â€“ vÃ¡gyaikban, gondolataikban, Ã©rzÃ©seikben, gesztusaikban â€“ annyira hasonlÃ-tanak egymÃ¡shoz, hogy rendkÃ-vÃ¼l leegyszerûsÃ-tett nyelven is kÃ©pesek kommunikÃ¡lni. Az Ã-gy kibontakozÃ³ â€žtitkos nyelvetâ€• csak õk Ã©rtik, senki mÃ¡s, ami rendkÃ-vÃ¼l romantikus, Ã©s bizonyos kÃ¶rÃ¼lmÃ©nyek kÃ¶zÃ¶tt hasznos is a gyerekek szÃ¡mÃ¡ra, de a kÃ¼lvilÃ¡ggal valÃ³ kapcsolatfelvÃ©telre alkalmatlan.

SzabÃ¡lyok

NÃ©zzÃ¼k most meg, hogyan segÃ-theti a szÃ¼lõ az ikrek beszÃ©dfejlõdÃ©sÃ©t. MegprÃ³bÃ¡lom a legfontosabb â€žszabÃ¡ly

pontokba foglalni, bÃ¡r vÃ©gsõ soron szinte mindegyikben arrÃ³l van szÃ³, amit az ikrek nevelÃ©sÃ©nek kÃ©rdÃ©skÃ¶rÃ©ben az elõzõ Ã-rÃ¡somban is hangsÃºlyoztam: a szÃ¼lõknek a gyerekeket nem egymÃ¡stÃ³l elvÃ¡laszthatatlan â€žpÃ¡roskÃ©ntâ€• kezelnie, hanem testvÃ©rekkÃ©nt, akik â€“ bÃ¡r egyszerre szÃ¼lettek â€“ Ã¶nÃ¡llÃ³ individuumok!

1. A szÃ¼lõnek kÃ¶vetkezetesnek kell lennie abban, hogy egyszerre mindig csak az egyik gyerekhez beszÃ©ljen! Sõt, meg kell teremtenie azokat a lehetõsÃ©geket, melyek az ilyen beszÃ©lgetÃ©sekre mÃ³dot kÃ-nÃ¡lnak. PÃ©ldÃ¡ul, amikor a csalÃ¡d sÃ©tÃ¡lni megy, apu az egyik gyerekkel jobbra induljon el, anyu a mÃ¡sikkal balra. AmÃ-g az elõre megbeszÃ©lt helyen talÃ¡lkoznak, apu az egyik ikerrel, anyu pedig a mÃ¡sikkal zavartalanul kommunikÃ¡lhat. LegalÃ¡bb egy-kÃ©t alkalommal hetente, a fÃ¼rdetÃ©st is meg lehet oldani Ãºgy, hogy a gyerekek nem egyszerre, hanem egymÃ¡s utÃ¡n Ã¼lnek a kÃ¡dba. A â€žpancsizÃ¡sâ€• remek kommunikÃ¡ciÃ³s alkalom, nagyszerû dolog, ha a gyerekek esetenkÃ©nt kÃ©ptelenek megzavarni egy a szÃ¼lõvel folytatott beszÃ©lgetÃ©sben.

2. Amikor a szÃ¼lõ utasÃ-tja vagy kÃ©ri valamire ikreit, az instrukciÃ³kat kÃ¼lÃ¶n-kÃ¼lÃ¶n adja, ne mindkettõnek egyszerre! RÃ¶viden, kevÃ©s szÃ³t hasznÃ¡lva beszÃ©ljen, de az utasÃ-tÃ¡s ugyanÃºgy hangozzÃ©k mindkÃ©t esetben. (TehÃ¡t ne azt mondja: â€žGyerekek, tegyÃ©tek a pulcsitokat a szennyesbe!â€• â€“ hanem azt: Laci, tedd a pulcsidat a szennyesbe! â€“ majd: is tedd a pulcsidat a szennyesbe!)

3. Ugyanez a helyzet akkor is, amikor a gyerekek â€“ ilyen is elõfordul â€“ teljesÃ-tik a szÃ¼lõ kÃ©rÃ©sÃ©t. â€žKÃ¶szÃ¶nÃ¶m segÃ-tettÃ©l azzal, hogy a szennyesbe tetted a pulcsit!â€• â€žRemekÃ¼l csinÃ¡ltad, Feri, a szennyesbe tetted a pulcsit, pont Ãºahogy kÃ©rtem!â€• TehÃ¡t jutalmazni, dicsÃ©rni is individuÃ¡lisan kell a gyerekeket, nem pÃ¡rosan!

4. KÃ¶zÃ¶s jÃ¡tÃ©k, vagy bÃ¡rmilyen mÃ¡s, kÃ¶zÃ¶s aktivitÃ¡s sorÃ¡n, a szÃ¼lõnek tÃ¶rekednie kell arra, hogy a beszÃ©lgetÃ©amit az egyik gyerekkel megkezdett, be is fejezze â€“ mielõtt a mÃ¡sik kÃ¶zbelÃ©p! Ã•gy hÃ¡rom-nÃ©gy â€žkommunikÃ¡ciÃ³s fkialakulhat: egy kommunikÃ¡ciÃ³s â€žoda-visszaâ€• az egyik gyerekkel, majd ugyanÃ-gy a mÃ¡sikkal Ã©s Ã-gy tovÃ¡bb.

5. A szÃ¼lõnek nagyon kell vigyÃ¡znia arra, hogy mikÃ¶zben az Ã¼zenetet megfogalmazza, beszÃ©d kÃ¶zben idõnkÃ©nt szÃ¼netet tartson! Ez lehetõsÃ©get ad a gyereknek, hogy az informÃ¡ciÃ³t â€žbeÃ©pÃ-tseâ€•, Ã©s arra is, hogy mondanivalÃ³kÃ¶vetkezõ kommunikÃ¡ciÃ³s fordulÃ³ra megfogalmazza. A gyereknek idõre van szÃ¼ksÃ©ge ahhoz, hogy vÃ©giggondolja: mit is akar mondani!

A szabÃ¡lyok, melyeket felsoroltam, kÃ¶telezõek, ha a szÃ¼lõ Ã©szreveszi, hogy ikrei elmaradtak a beszÃ©dfejlõdÃ©sben kortÃ¡rsaik mÃ¶gÃ¶tt. TanÃ¡csos azonban, hogy kezdettõl ezekhez a szabÃ¡lyokhoz igazodjÃ©k, mert Ã-gy elÃ©rheti, hogy ikre beszÃ©de ugyanÃºgy fejlõdik, mint az â€žegyedÃ¼l szÃ¼letettâ€• gyerekekÃ©.

Dr. Ranschburg Jenõ

ForrÃ¡s: CsalÃ¡diLap

KapcsolÃ³dÃ³ cikkek:

Az ikrek nevelÃ©se